

Zápisky z cest po koncertních sálech, díl 1. – Polsko

Kategorie: [Statutární město Brno](#)

[Matěj Hollan](#) · 26.3. · Štítky: [koncertní sál](#), [zápisky z cest](#)

„Postavíme koncertní sál.“ Tuto větu už proneslo mnoho politiků. Dosud však po koncertní sál – který je nutně potřeba, protože Janáčkovo divadlo je pro symfonické koncerty akusticky zcela nevyhovující – nestojí. Leda na papíře z roku 2004, kdy Atelier M1 vyhrál architektonickou soutěž na nový koncertní sál na Veselé ulici. Od té doby uplynulo mnoho vody a s projektem se příliš nepohnulo – teď v lednu se teprve začaly kutat podzemní garáže, ale v těch patrně příliš zvučná akustika nebude. Ale protože se staví alespoň ta podzemní stavba, která by se musela musela zbudovat tak jako tak, vzali jsme to jako dobrou příležitost skutečně celé Janáčkovo kulturní centrum dostavět.

Plány z roku 2004 ale nejdou rovnou vzít a realizovat. Na projektu – aby byl sál mimořádně kvalitní po architektonické, urbanistické i akustické stránce – je nutné ještě odpracovat tisíce hodin, než bude možné prohlásit projektovou část za hotovou a začít stavět. Nejlepší pro minimalizování chybných postupů je poučit se z měst, kde v poslední době kvalitní koncertní sály postavili. Pohříchu to není nikde v Česku.

Naplánovali jsme proto několik zahraničních cest, kde jezdíme po nově otevřených či aktuálně budovaných koncertních sálech, bavíme se s jejich architekty či staviteli a učíme se, co je všechno potřeba při stavbě zohlednit, kde tkví úskalí po stránce investiční, akustické, komunikace s veřejností a podobně. Dokážeme si tím ušetřit mnoho práce a hlavně mnoho chybných tahů, které bychom bez znalosti toho, jak kvalitní sál v dnešní době postavit, určitě udělali, a které by nás stály mnoho peněz a nervů.

JEDEME DO POLSKA

První na řadě se stalo sousední Polsko. Za minulý víkend jsme v sestavě Marie Kučerová, šéfka Filharmonie, Karla Hofmannová, předsedkyně kulturní komise, pan řidič Tomáš Kropáček a já v jednom autě, v druhém pak dva zaměstnanci BKOMu, Strmiska a Lizner (BKOM je investorem podzemního parkoviště a bude chystat i stavbu JaKuC), architekt Pavel Joba z M1 a Stanislav Michalík, předchozí šéf kulturní komise, který na projektu pracoval v nesnadné době minulé koalice, objeli tři koncertní sály – jeden v Katovicích, druhý – pár měsíců starý – ve Štětíně a třetí ve Vratislavi, který je pár měsíců před dokončením. A bylo na co koukat.

Jako červená linie se všemi třemi sály vinulo téma přítomnosti evropských peněz. Všechny sály byly zhruba z poloviny financovány z prostředků štědrých operačních programů. Bylo zřetelně cítit, že zatímco my, Češi, jsme hrdinně nadávali na Brusel, Poláci si z evropských peněz mezitím vybudovali stát. Ach jo. V tomto operačním období bude možné čerpat na výstavbu nových kulturních domů přesně 0 korun. Aby toho proto nebylo málo, tak kromě všeho budeme muset daleko obtížněji shánět kofinance na stavbu. Aspoň se nebudeme nudit.

KATOVICE

Prvním navštíveným sálem

byly Katovice. Velikánanaský samostatně stojící objekt na místě bývalého dolu na uhlí – opodál ještě stojí jako ozvěna historie těžební stroje. Stavba je zvenčí v podstatě strohá, z červených cihel, nijak extravagantně na sebe neupozorňuje, ale svou velikostí je monumentální. Uvnitř je prostorově velmi štedrá, ani zde není nic extravagantního, je zřejmé, že cílem bylo vytvořit kvalitně fungující konzervativní budovu pro filharmonii (NOSPR). Na někoho

může být stavba přespříliš málo invenční, architekt – mimochodem výborný chlapík – však evidentně vsadil na „jistotu“ a udělal prostě špičkový koncertní dům, který bude špičkový i za 200 let. Dům má jeden velký sál 1800 lidí a jeden menší pro 300 lidí, na komořinu.

Domem v domě je samotný koncertní sál – soudobý přístup ke stavbě koncertních sálů spočívá v tom, že samotný prostor pro výkon hudební produkce musí být akusticky co možná nejvíc odizolován, oddělen od vnějšího světa. Dovnitř nesmí proniknout žádné otřesy, ani skrze klimatizaci, žádné zvuky, nic!

V Katovicích je vnitřní stavba

zřetelná hned při vstupu do foyer, kdy na vás okamžitě vyskočí vysoká vypouklá zeď z černého betonu, která výborně ladí s okolním prostorem. A uvnitř, uvnitř je to něco neuvěřitelného. Sál vás dostane hned v první vteřině. Vlezli jsme tam ještě před koncertem místní filharmonie a užasli jsme. Veliký sál celý ze dřeva, bez ostrých rohů (ty vadí akustice), kde si člověk skvělý koncert dokázal živě představit. A ten taky byl. Vyslechli jsme dvě Schubertovy symfonie proložené díly autorů druhé vídeňské školy, Berga a Weberna, a bylo to od prvních taktů skvostné. Okamžitě se nám všem vybavila ta akusticky naprosto nevhodná Janáčkůvna. Je to jako rozdíl mezi Starobrnem a pivem. Prostě dva odlišné vesmíry. Už aby to v Brně bylo.

Zkušenosti s výstavbou jsou v Katovicích dobré, což nám dává naději, že to může jít postavit bez nějakých větších problémů. A dodrželi rozpočet! Asi i proto, že to plánovali opravdu pečlivě a věděli, co a za kolik dělají. Celou stavbu táhla a na všechno dávala pozor šéfka filharmonie, Joanna Wnuk-Nazarowa, skladatelka a dirigentka a bývalá ministryně kultury, což věci dozajista prospělo. Říkala, že osobně dávala pozor na úplně každý detail. Architektem je Tomasz Konior (tedy jeho architektonické studio), který měl za sebou do té doby jen jednu realizaci koncertního sálu, taky v Katovicích. Co bylo velmi podstatné a ponouklo nás to k přemýšlení o tom, zda je něco podobného v našich právních

podmínkách vůbec možné, že mezi finálním projektem a finální stavbou bylo 2500 změn. Koncertní sál, což je současně jedno velké umělecké dílo, prostě přesně nenaplánujete a některé změny musíte dělat za pochodu – aby to co nejlíp vypadalo a znělo.

Zajímavým postřehem byl způsob, jak se vypořádali s akustikou. Na její vyhotovení sehnali soukromé peníze od velké polské energetické firmy Tauron, která zainventovala práci japonského akustického studia Nagata Acoustic (akustik Yasuhisa Toyota) a vytvoření detailního akustického modelu ve velikosti 1:10. Pokud jsme dobře počítali, nevyšlo to ani tak draze, bratru 15 milionů korun českých. Rozhodně se vyplatilo. Akustika je úplně skvělá.

A ušetří se na propagaci! Od otevření se tam dveře netrhnou, propagovat jednotlivé koncerty není potřeba, pořád je plno, protože lidi se sem hrnou nejen na skvělou muziku, ale i do úžasného prostředí, ve kterém je radost se zdržovat.

Celý proces zrodu koncertního sálu je zdokumentován na stránkách <http://www.budujemynospr.pl/>.

VRATISLAV

Další den následovala Bratislava. Zde

staví – a staví už dlouho, protože měli problémy s jednou čínskou firmou, která to měla stavět původně, ale pak z toho sešlo – taky velice obří stavbu, solitér, dokonce se čtyřmi sály – pro komořinu i jazz. Největší má opět 1800 míst. Jmenuje se to Nový sál Narodowego Forum Muzyki. Krásu interiérů a sálu samotného jsme obdivovat nemohli, protože je to stále ještě ve fázi stavby. Oproti Katovicím to má jednu velkou nevýhodu, že již před třemi lety zemřel architekt, tudíž není kdo by si vzal po této stránce stavbu za vlastní a dbal na každý detail.

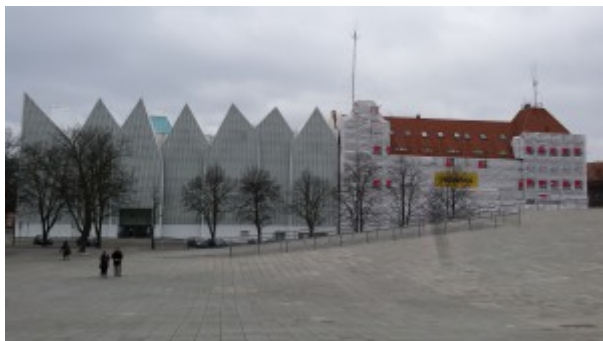
Materiály jsou lacinější než v Katovicích, úplně jsme nepochopili ani důvod těch čtyř sálů, ale bez toho, že je to celé dodělané a zprovozněné to nemá smysl soudit – však uvidíme na vlastní oči a uslyšíme na vlastní uši, až na podzim budeme moci spatřit finální dílo. Pro nás podstatné je, že nepodcenili akustiku a najali si prestižní firmu Artec (od roku 2013 přešla do skupiny Arup) která je vyšla na 80 milionů – akustiky si platili po celou dobu projektování a stavby.

Koncertní sál je opět postaven jako dům v domě, od vnější stavby je precizně odizolován. Kolem stavby běhá celou dobu Andrzej Kosendiak, dirigent

Wrocławského barokního orchestru, který nás po stavbě provázel a s nímž se potkáme i příští týden, na Velikonočním festivalu duchovní hudby, kde v úterý 31. března uvede u Minoritů Bachovy Janovy pašije.

ŠTĚTÍN

Poslední nás čekala nová budova filharmonie (Koncertní dům) ve Štětíně. Oproti oběma předchozím stavbám je tato jiná v tom, že hlavní sál je „pouze“ pro 953 lidí a celá stavba je na první pohled daleko menší a úspornější. Však se to taky odrazilo na ceně, která čítá „jen“ 900 milionů korun, z toho asi polovina z evropských dotací (proč to nemohlo být u nás, že...). Dále je také odlišná v tom, že je jednou stranou přilepena na původní zástavbu. Španělská autoři vítězného návrhu (**studioBarozzi/Veiga**) zvolili vskutku nápaditý tvar budovy, asociující snad plachty plachetnic na Baltu. Konstruktivně je to bílý plech, který zezadu připomíná spíše logistickou halu než sál pro filharmonii, ale to vůbec není ke škodě, dům je mimořádně přitažlivý a vnější fasáda záměrně příliš neasociuje s tím, co se skrývá uvnitř. Hned v sousedství se nachází zajímavě vyřešené veřejné prostranství, náměstí Solidarity, dlážděná zvlněná plocha, v jejichž útrobách se ukrývá Národní muzeum Przelomy, z kterého je nejlépe budova vidět a oboje dohromady tvoří jeden smysluplný kompaktní celek.

Uvnitř je to velkorysý bílý vzdušný prostor, s bílými stěnami, bílými kachlemi, i bílými vlasy obsluhy v bílé kavárně bílého parteru. Působí to velice bíle. V samotném sále jsme neměli možnost zhlédnout koncert klasické hudby, jen cosi nepěkně hlasitě nazvučeného, tudíž nemůžeme soudit, jak tam zní symfonie. Na fotografiích sál, zvaný Sluneční, dělaný ze zlatých trojúhelníků, působí majestátněji, než naživo, ale stěny byly kvůli zvučení zakryté závěsy, celistvý dojem tak z toho nemáme. **Aktustiku dělal Higiní Arau z Arau Acustica**. Sál vevnitř připomíná spíš Palác kultury než špičkový koncertní sál, ale kvalitu akustiky my můžeme těžko soudit, spokojenost místních s akustikou je každopádně veliká. Budeme to muset posoudit ještě z další návštěvy, protože podstatná je poměrně nízká cena, za kterou to ve Štětíně dokázali celé postavit, což v Brně budeme potřebovat jako sůl.

Celkový dojem ze Štětína je skvělý, zejména ohledně celého přístupu k budově, která je strašně zajímavá, funkční, finančně ne tak náročná a místu i městu velice prospěla – vyprodáno mají také furt. Budova se dostala mezi pět finalistů letošního ročníku Evropské ceny za současnou architekturu Mies van der Rohe Award – vyhlášení vítěze bude 8. května. Nějaké fotky z výstavby zde. (A navíc mají ve Štětíně velmi inspirativní vodkový bar!)

Již z této první cesty, na které jsme navázali kontakty na architekty i provozovatele, je zřejmé, že koncertní sál není jen „o hudbě“, ale že může městu pomoci v mnoha směrech – stavba se stane ikonickou, o městě se začne v souvislosti se sálem mluvit po celé Evropě, místní jsou na ni hrdí a hrnou se do ní, prostě strategie win win.

Na dalších cestách, po Maďarsku, Dánsku, Norsku, Německu, Anglii či Finsku náš čeká ještě 10 – 15 dalších novodobých sálů a až to absolvujeme, měli bychom být chytří jako rádio a velmi přesně vědět, jak je to s investiční náročností, na čem nešetřit při akustice, jaké jsou provozní nároky a tak. Budeme nadále informovat a kromě „ježdění na výlety“ budeme hlavně hledat

sponzory a instituce, kteří by se mohli do stavby našeho brněnského koncertního sálu zásadnějším způsobem zapojit. Třeba tím zainvestováním akustiky. Nebo varhan. Nějaké nápady už máme a budeme rádi za další.